

Jordi Fenosa

Columna de fum

animallibres

1

Foc al puig Aliu

Quan els bombers van rebre l'avís, cap a un quart de set, unes grans flamarades ja s'enfilaven amb violència pel pendent, quasi vertical, que feia el puig Aliu per la banda de mar. El foc devorava els pins i el sotabosc massa crescut de la falda de la muntanya. A cada segon que passava guanyava força, i provocava un fum dens gris, que anava canviant a marró.

Els tres camions i el vehicle de comandament van arribar al lloc on havia començat el foc. Era una parcel·la embardissada i sense edificar, en un carrer costerut d'una urbanització feta en mal lloc i en mala hora. Els homes van saltar dels vehicles apressant-se a repetir una vegada més el que havien assajat mil cops;

desplegar mànegues, connectar-les, obrir aixetes i atacar les flames.

Mentre donava les ordres, el sergent Ustrell no les tenia totes. Allò no li agradava gens. Encara tenien el vent a favor –bufava una tramuntana suau que empenyia el foc cap als carrers asfaltats, on l’aturarien fàcilment–, però si l’aire girava a garbí, de mar cap a terra, l’incendi arribaria al cim i baixaria cap a les frondoses pinedes de l’altra banda, on es faria incontrolable. Calia arribar a dalt del puig Aliu abans que no ho fes el foc. El camí, però, era estret i feia una forta pujada amb revolts molt tancats. Una ruta difícil i perillosa per als BRP (Bombes Rurals Pesades), els grans camions dels bombers.

La tarda era de les de suar la cansalada. Ja feia un parell d’hores que la Mar i en Ximo s’avorrien a l’alt de la Figuera, fent com que vigilaven els turons de la serra de Molins. Grupets de turistes anaven i venien pel corriol que baixava a cala Tomeu, suats, contents i colrats pel sol. En Ximo escoltava música amb l’iPhone, arrepat al seient del cotxe amb la seva vella gorra grisa caient-li sobre els ulls. La Mar, mentrestant, s’estava sota un pi en una cadira plegable, amb els binocles a la falda i un dels seus llibrots a les mans. De tant en tant s’alçava a estirar les cames, feia un cop d’ull als cims del roc Farré i

del puig Aliu, als camps del mas del Roure, o la feia petar una estona amb els guiris. Res, la rutina de la vigilància d'estiu.

–Mar, fotem el camp d'aquí. Aquesta calda no es pot aguantar! Anem a fer un volt fins al mas Martí, que allà tindrem ombra i s'hi estarà de conya! –En Ximo era jove, però pensava com un vell. Baixet i més aviat gras, era un seguidor fidel de la llei del mínim esforç.

–Vinga, va. Tu condueixes! –li va dir la Mar.

La Mar era alta, prima, i més jove que en Ximo en tots els aspectes. Es posava per llegir –i llegia molt– unes ulleres rodones i passades de moda. Ells dos eren com la nit i el dia.

–És clar que conduexo jo! Que potser ho dubtaves? –En Ximo, per un pacte no escrit entre ells, sempre anava al volant els dies que treballaven junts. L'atrotinada *pick up* de l'ADF (Agrupació de Defensa Forestal) acumulava moltes hores de rodar per camins pedregosos, però encara xutava. Era un 4×4 pintat de color groc i amb unes lletres verdes a les portes on s'hi podia llegir ADF MOLINS. PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS. Duia al sostre uns llums rotatius de color taronja i al darrere un dipòsit d'aigua i una motobomba, mànegues i material per a l'extinció d'incendis.

En Ximo i la Mar eren companys de feina i de res més. Durant els tres mesos d'estiu tots dos s'havien

d'estar ficats en aquell vehicle vigilant la muntanya, vuit hores al dia, tant si vols com si no vols. Era el segon estiu que feien aquella feina.

Quan ja eren força lluny de l'alt de la Figuera, van sentir el «tiru-liru-li» de la ràdio que els era tan familiar.

–Molins 401, aquí Control ADF, canvi! –va fer la veu de la Sílvia, l'operadora de Control.

–Aquí Molins 401, endavant, canvi –va respondre la Mar, una mica d'esma.

–Informem d'un foc forestal a la zona del puig Aliu. Els bombers ja hi han anat, canvi.

–Ostres! –va dir la Mar–. Vull dir, ara mateix hi anem!, vull dir, rebut, canvi!

–Rebut i fi –va tancar el Control ADF.

–Un foc davant mateix d'on ens hem passat més de mitja tarda! Toca't el nas! Just ara que anem cap a l'altra punta de muntanya! –va rondinar en Ximo donant gas a fons. La *pick up* va sortir a la pista principal, i va aixecar una bona polseguera. Una colla de ciclistes es va apartar a un costat del camí, alarmats pel brogit del motor dièsel. La pista va deixar el bosc i, un cop a cel obert, tots dos van aixecar la vista cap al puig Aliu.

–No és broma, Mar! És un foc de debò! –va dir en Ximo mal dissimulant els nervis.

Del puig Aliu pujava cap al cel una columna de fum de color xocolata. Les flames s'enfilaven per la

falda de la muntanya i ja llepaven les roques del cim. L'espectacle feia por només de veure'l.

–No perdem la sang freda...! –va dir la Mar perdent del tot la sang freda–. Va, fot-li fort!

En Ximo, serrant les dents, va agafar amb força el volant. Conduïa com si fossin en un ral·li. La Mar s'agafava allà on podia, sacsejada per les derrapades que feien a cada revolt. Per a tots dos era el primer incendi en què es trobaven; res de falses alarmes, ni de pràctiques... Un foc dels que fan mal!

–Els mitjans aeris ja hi treballen! –va dir la Mar, mirant per la finestra. Tres helicòpters bombarders i dues avionetes prenién posicions per descarregar aigua sobre les flames.

La *pick up* va sortir a la carretera general, per trobar-se al cap de poc darrere d'una cua de cotxes, la majoria amb matrícules estrangeres. A aquella hora, molta gent tornava de les platges. En Ximo va començar a tocar el clàxon i a gesticular.

–Fora, va, que tenim pressa! Deixeu-nos passar! –cridava.

Els turistes, en veure al darrere el cotxe groc amb els llums taronja i amb aquell desplegament de gestos i sorolls, es feien a un costat i els cedien el pas. En pocs minuts van ser a lloc. Van deixar la carretera i van enfilejar per un carrer que entrava a la muntanya i es convertia al cap de poc en una pista sense asfaltar. En una cruïlla van trobar, al costat d'un cotxe,

un home amb la camisa groga de l'ADF que els feia senyals.

—És en Pere Vilà, un dels voluntaris —va dir la Mar—. Atura't! Ens anirà bé una mica d'ajuda, quan arribem al foc!

La *pick up* va frenar i en Vilà va pujar-hi d'una revolada. Era un home que passava dels cinquanta anys, cepat i amb pocs cabells. Van engegar aixecant un núvol de pols.

—Hola, nois! Un foc maco, oi? —va dir en Vilà—. Ja m'ho he pensat, que passaríeu per aquí, i m'he dit: «Pere, hi aniràs a donar un cop de mà». Què, com ho fem, això?

—El què? —va respondre la Mar com si baixés d'un altre planeta—. Ah, sí, daixonses... Anem per la urbanització? O no? Potser només farem nosa als bombers que ja hi treballen...

—I si pugem a dalt del puig? —va dir en Ximo—. Als camions dels bombers els costarà molt d'arribar allà dalt!

—Ben pensat. Allà serem més útils que a la part de baix —va dir en Vilà, que s'havia entaforat al seient del darrere enmig d'un desordre de cascos, jaquetes i motxilles... Allò semblava més un pis d'estudiants que no pas un vehicle antiincendis.

El motor roncava per l'esforç de la pujada. Passaven a tota velocitat a dos pams del precipici i la Mar no volia ni mirar. En aquell camí tan estret,

se la jugaven. En Vilà va provar d'injectar una mica de serenitat a l'estrany equip que formaven tots tres.

–Val més no córrer, millor arribar dos minuts més tard, però sencers! Va, qui agafa la mànega? Qui es queda donant pressió a la bomba? No malgastem l'aigua, que no ens en sobra!

Al cap de ben poc, ja van ser-hi. Coronava el puig Aliu, en una petita esplanada, una caseta d'obra amb diverses antenes de telefonia i de repetidors de televisió. La vista sobre el poble, el port i el mar era de postal, però no era un bon moment per badar amb el paisatge; les flames ja feien el cim. Grans mates de garric cremaven sorollosament i l'aire era ple d'un fum dens i brut. La Mar va saltar del cotxe.

–Va, Ximo!, posem-nos l'equip: casc, mascareta, ulleres, no et deixis els guants, la jaqueta, la...

Però en Ximo, cridant, ja es llançava de cap a la fumera, a pit descobert i armat només amb un batefocs, una mena de gran pala de goma que servia per ofegar a cops les flames petites. Pocs instants més tard, l'heroi tornava amb els ulls plorosos i vermells i estossegant com un gos.

–Cof, cof, cof! M'ofego...!

–Però, què fas, animalot? Vols apagar el foc tu tot sol? –el va esbroncar la Mar.

–Ostres... Cof! És que, amb els nervis... Cof, cof...!

–Au, va, mentre traiem les mànegues, ves cap al cotxe i engega la bomba, vinga!

En pocs segons, la Mar i en Pere Vilà van desplegar les mànegues, que estaven cargolades com grans ensaïmades. Les van anar empalmant les unes amb les altres fins a aconseguir prou metres. En Ximo, ja refet, va engegar el motor de la bomba, i la Mar, equipada de cap a peus, va agafar la «llança», l'extrem de la mànega amb què es regulava el cabal d'aigua. Es va aixecar un moment la mascareta i va cridar:

–Va, aigua!

Va començar a ruixar en direcció al foc. Una extensió de matolls de la mida de mig camp de futbol li cremava al davant. Va donar màxima pressió, afermant les cames i clavant-se al terra, perquè la potència amb què brollava l'aigua gairebé la feia caure. En Vilà la seguia carregat amb més metres de mànega sobre l'espatlla.

Un pi jove es cremava sencer, i al seu costat un pi més gran s'estava socarrimant. Tot i l'equip de protecció, la Mar s'ofegava per les bafarades de calor sufocant. No donava l'abast ruixant allà on li semblava més urgent. En Vilà lluitava perquè no li faltessin metres de mànega, però aquesta es quedava travada un cop i un altre per les branques baixes i les roques cantelludes.

Allò era un batibull. El crepitat de les flames, el soroll del motor que bombejava l'aigua sense parar,

envoltats pel fum fosc i dens... I, tot d'una, va aparèixer, pujant des de la falda de la muntanya, un dels helicòpters. Agafava posicions per a l'atac, i enmig de tant d'enrenou, semblava que es moguéss en silenci. Va buidar la càrrega d'aigua i es va retirar. Havia liquidat de cop una part de les flames, però les restants guanyaven potència i alçada.

Una nova fressa més suau, però que augmentava de forma tremenda, es va imposar. La Mar va aixecar la mirada.

Entre la fumera, va veure com una de les avionetes dels bombers picava de dret cap on era, amb l'hèlix girant com un gran ventilador. L'aeroplà es va elevar suaument en arribar a l'objectiu i una monumental dutxa va caure sobre la Mar. Centenars, milers de litres, tots de cop! Mig estabornida, completament xopa i regalimant d'aigua per tot arreu, va sentir en Vilà que li deia:

–Apa, quina remullada, hi, hi, hi! Va, que amb aquesta calor, em fas enveja! A més, això li ho podràs explicar als teus nets!

–Brruf! –va fer la Mar–, m'ha deixat com una sopa!

La descàrrega de l'avioneta havia apagat amb una precisió impecable tot el matollar que cremava. Ara, al davant, la Mar només tenia una estesa de branques molles i ennegrides que fumejaven. En Vilà, amb el batefocs, liquidava les flametes supervivents, però els

arbustos propers continuaven cremant i el foc seguia ben viu i aviat recuperaria la força perduda.

—Mar! —va cridar en Ximo fent-se sentir per damunt del soroll de la bomba—. Que diuen per la ràdio que ens apartem, es veu que molestem els mitjans aeris!

Les dues avionetes s'havien retirat, amb els dipòsits d'aigua esgotats, però tornaven a actuar els helicòpters, que descarregaven amb precisió damunt les flames. Després de buidar, s'arribaven fins a la bassa de can Solanell, una gran masia situada a un quilòmetre escàs, i aspiraven l'aigua amb uns llargs tubs fins que reomplien els dipòsits.

—Que marxem? Però aquí dalt encara hi ha molta feina! —La Mar no havia acabat de dir això, que pel camí de pujada es va començar a sentir el motor d'un dels camions BRP dels bombers, que amb penes i treballs arribava al cim.

—Senyors de l'ADF! —En Ximo, en Vilà i la Mar es van trobar davant del sergent Ustrell, cap del parc de bombers.— Ja es poden retirar —els va dir—. Connectarem la seva línia de mànegues als nostres dipòsits i acabarem de remullar la zona.

Emmascarats pel fum, cansats, mullats i un pèl picats amb l'Ustrell, els tres companys van recollir els trastos i van iniciar el descens del puig Aliu. Al peu del

camí van trobar l'Eduard Munté, que parlava amb un home alt i fort, de barba canosa. En veure'ls, s'hi va apropar. L'Eduard era el tècnic de medi ambient de l'ajuntament, i per tant, el seu cap.

–Molt bé, nois! L'heu agafat a temps, eh? –L'Eduard era un home jove i amb un aire afable, alt i amb els cabells arrissats.– Què us han dit els bombers? Devien estar contents, oi?

–«Ja es poden retirar, senyors!» –va fer en Ximo escarnint el sergent Ustrell.

–A l'Ustrell no hi ha qui l'entengui! –es va queixar la Mar–. Sembla que s'emprenyi cada cop que ens veu!

–Però... –va dir l'Eduard– heu passat pel Punt de trànsit, abans d'entrar al perímetre de l'incendi, oi?

La Mar i en Ximo es van mirar de cua d'ull.

–Bé, és que... –va començar a parlar en Ximo.

–El Punt de trànsit ens quedava a l'altra banda del puig Aliu... Hauríem perdut molt de temps, fent-hi la volta! –es va defensar la Mar.

–No heu anat a presentar-vos als bombers? Heu atacat el foc així, per la cara, sense coordinar-vos amb ningú, sense demanar cap permís?

–Sí, però si no arriba a ser per nosaltres... Hem arribat allà dalt els primers. Si haguéssim perdut el temps demanant permisos, el foc hauria baixat fins aquí, i després ja em diràs qui l'atura! –es defensà la Mar.

–Doncs... què voleu que us digui! No m'estranya que els bombers estiguessin emprenyats! –L'Eduard no ho veia gens clar.

–Ni les gràcies, no ens ha donat! –va dir en Vilà–. Aquest Ustrell gasta uns fums, eh?, uns fums, ho pil·leu, oi? hi, hi, hi!